

13/0008/2020

11.2.2021

Ehdotus Säteilyturvakeskuksen määräykseksi vapaarajoista ja vapauttamisrajoista

Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Säteilylain (859/2018) 49 §:n 3 momentin ja 85 §:n 2 momentin sekä ydinenergialain (990/1987) 7 q §:n 1 momentin 28 kohdan nojalla säädetään Säteilyturvakeskuksen määräyksestä vapaarajoista ja vapauttamisrajoista.

Määräys vastaa sisällöltään 15.12.2018 voimaan tullutta Säteilyturvakeskuksen määräystä vapaarajoista ja vapauttamisrajoista.

Yleiset perustelut

1. Johdanto

Säteilylaki (859/2018) tuli voimaan 15.12.2018. Säteilyturvakeskuksen määräys vapaarajoista ja vapauttamisrajoista SY/1/2018 tuli voimaan 15.12.2018 samaan aikaan säteilylain kanssa. Luonnon radionuklidien osalta ehdotetaan vapauttamisrajojen täydentämistä siten, että ne koskisivat kaikkia kiinteissä materiaaleissa olevia luonnon radionuklideja.

2. Nykytila

Säteilylaki (859/2018) tuli voimaan 15.12.2018. Säteilyturvakeskuksen määräys vapaarajoista ja vapauttamisrajoista SY/1/2018 tuli voimaan myös 15.12.2018. Siitä saatujen käyttökokemusten perusteella on ilmennyt tarvetta täsmentää kyseistä määräystä luonnon radionuklidien osalta.

3. Keskeiset tavoitteet ja ehdotukset

Keskeisenä tavoitteena on saattaa vapaarajoja ja vapauttamisrajoja koskeva määräys vastaamaan uuden säteilylain säädöksiä. Määräyksen liitteessä 1 vapaarajat ja vapauttamisrajat on saatettu vastaamaan neuvoston direktiivissä 2013/59/Euratom esitettyjä arvoja.

Luonnon radionuklidien osalta ehdotetaan vapauttamisrajojen täydentämistä siten, että ne koskisivat kaikkia kiinteissä materiaaleissa olevia luonnon radionuklideja eikä ainoastaan hajoamistuotteidensa kanssa pitkäaikaisesti tasapainottuneita radionuklideja. Muutoksen perustana on käytännössä ilmennyt tarve, koska on toimintoja (esimerkiksi malmin rikastustoiminta), joissa hajoamistuotteet eivät ole pitkäaikaisesti tasapainottuneita.

Esitetty muutos ei muuta direktiivin 2013/59/Euratom täytäntöönpanoa vapauttamisrajojen osalta vaan täydentää täytäntöönpanomääräystä sellaisiin erityistilanteisiin, joista direktiivi ei säädi.

13/0008/2020

11.2.2021

4. Esityksen vaikutukset

Määräyksessä esitetyillä vaatimuksilla ei ole merkittäviä vaikutuksia nykytilaan verrattuna,

5. Määräyksen valmistelu

Esitys määräykseksi vapaarajoista ja vapauttamisrajoista valmisteltiin Säteilyturvakeskuksessa.

Esitys oli lausunnolla x.x.–x.x.2021 välisen ajan. Lausuntoja pyydettiin keskeisiltä viranomaisilta, järjestöiltä ja toiminnanharjoittajilta (liite 2). Lausuntoja saatiin yhteensä x kappaletta.

Määräys on ilmoitettu komissiolle Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 33 artiklan mukaisesti.

6. Määräyksen voimaantulo

Määräys tulee voimaan x.x.2021.

Yksityiskohtaiset perustelut

Määräyksen liitteen 1 osassa 2 Luonnon radionuklidit määrätään vapauttamisrajoista kiinteissä materiaaleissa oleville luonnon radionuklideille. Määräyksestä poistettaisiin tarkennus siitä, että vaatimus koskisi vain hajoamistuotteidensa kanssa pitkäaikaisesti tasapainottuneita kiinteissä materiaaleissa olevia luonnon radionuklideja. Muutos palauttaisi vaatimuksen direktiivin vaatimuksen mukaiseksi.

Liite 1 Säteilylain määräystä koskevat säännökset

49 §

Turvallisuusluvasta vapautettu toiminta

Turvallisuuslupaa ei tarvita:

- 1) ionisoimattoman säteilyn käyttöön;
- 2) muussa kuin 13 ja 14 luvussa tarkoitettussa toiminnassa sellaiseen oikeutusperiaatteen mukaiseen säteilylähteen käyttöön, jossa radioaktiivisen aineen määrän tai säteilylaitteen turvallisuusominaisuuksien vuoksi säteilyaltistus on vähäinen;
- 3) toimintaan, jossa radioaktiivinen aine on peräisin sallitusta radioaktiivisen aineen päästöstä sekä radioaktiivisesta jätteestä tai materiaalista, jotka on uudelleenkäytetty, kierrätetty, hyödynnetty tai lopukäsitelty 84 §:ssä tarkoitettulla tavalla;
- 4) säteilylähteen siirtoon;
- 5) muun kuin radioaktiivista ainetta sisältävän säteilylähteen vientiin;

13/0008/2020

11.2.2021

6) radioaktiivisten aineiden kuljetukseen lukuun ottamatta korkea-aktiivisten umpilähteiden maantie- ja raidekuljetusta;

7) terveydenhuollon ja eläinlääketieteen röntgenlaitteen hallussapitoon, jos hallussapitajällä on turvallisuuslupa vastaavan laitteen käyttöön terveydenhuollossa tai eläinlääketieteessä tai sen asennukseen, huoltoon ja korjaukseen;

8) sellaisiin säteilylaitteen korjaus- ja huoltotoihin, jotka eivät turvallisuuteen vaikuttavalla tavalla kohdistu laitteen säteilyä tuottaviin tai säteilyltä suojaaviin taikka näihin verrattaviin osiin;

9) muuhun toimintaan, joka täyttää 50 §:n 1 momentissa tarkoitettua turvallisuusluvasta vapauttamisen edellytykset.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 momentin 9 kohdassa tarkoitetuista turvallisuusluvasta vapautetuista toiminnoista.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista radioaktiivisuuden vähäisestä määrästä (vapaaraja) ja laitteen turvallisuusominaisuuksista.

85 §

Vapauttamisrajat

Vapauttamisrajat asetetaan siten, että työperäinen ja väestön altistus on vähäinen. Vapauttamisrajat voivat koskea tietyn tyyppistä tai yksittäistä 83 §:n 3 momentissa tarkoitettua aluetta, tilaa tai rakennetta taikka 84 §:ssä tarkoitettua toimintaa.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset vapauttamisrajoista Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi.

13/0008/2020

11.2.2021

Liite 2 Lausuntopyynnöt

Määräyksestä on pyydetty lausunnot seuraavilta tahoilta:

Cardirad Oy
Docrates Oy
Elinkeinoelämän keskusliitto
Fennovoima
Fortum Power and Heat Oy
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Helsingin yliopisto, Kemian osasto
Immuno Diagnostic Oy
IS-Vet Oy
Itä-Suomen yliopisto
Jyväskylän yliopisto, Fysiikan laitos
Lääketieteellinen Radioisotooppiyhdistys
MAP Medical Technologies Oy
Orion Diagnostica Oy
Oy GE Healthcare Bio-Sciences Ab
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri
Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri
Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Sairaalfyysikot ry.
SAM Nordic Oy
Sonar Oy
STM, Hyvinvointi- ja palveluosasto
Suomen radiologiyhdistys ry
Suomen röntgenhoitajaliitto ry
Säteilyturvallisuusneuvottelukunta
Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy
Teollisuuden Voima Oyj
Terrafame
Valtakunnallinen PET-keskus, Radiokemian laboratorio
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri